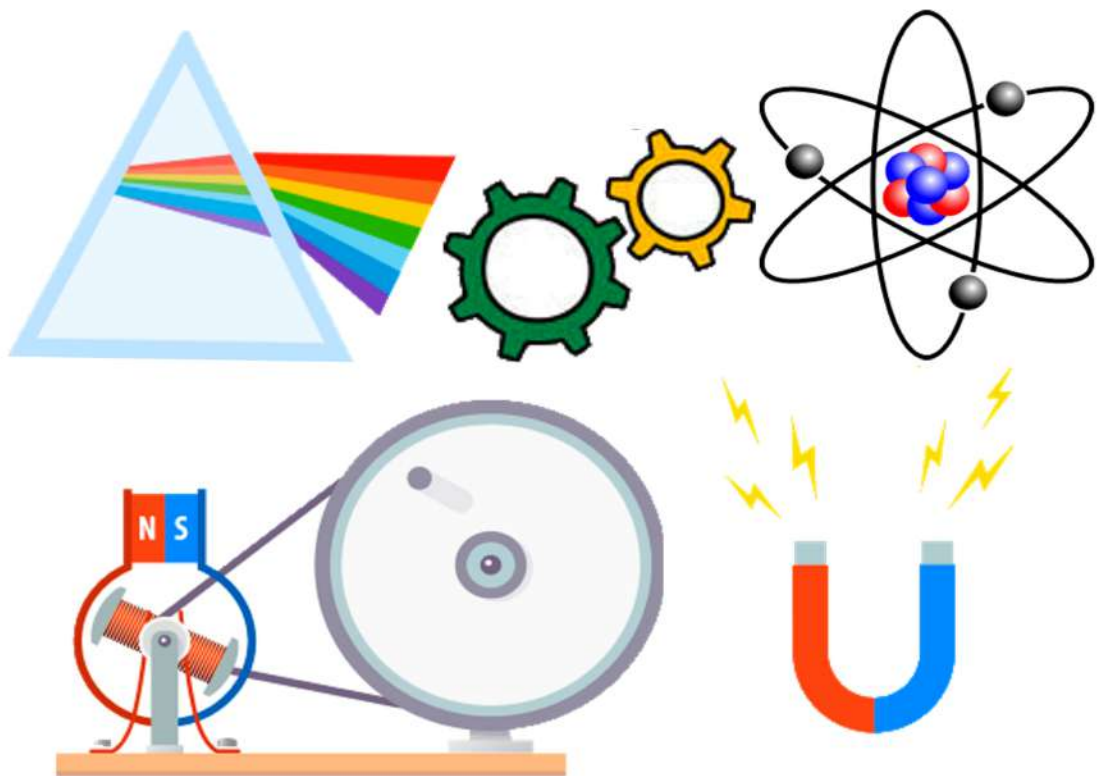

К.М. Зикова, А.Ф. Дяденчук, Г.О. Шишкін

ЕЛЕКТРИКА ТА МАГНЕТИЗМ. ОПТИКА.

АТОМНА ТА ЯДЕРНА ФІЗИКА

Збірник якісних задач

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Бердянський державний педагогічний університет

Клавдія Зикова, Альона Дяденчук, Генадій Шишкін

**ЕЛЕКТРИКА ТА МАГНЕТИЗМ.
ОПТИКА. АТОМНА ТА ЯДЕРНА ФІЗИКА**

Збірник якісних задач

**Бердянськ
2021**

*Друкується за рішенням
вченої ради Бердянського державного педагогічного університету
(протокол № 12 від 23.06.2019 р.)*

Рецензенти:

Сосницька Н. Л. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри вищої математики та фізики Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного.

Кідалов В. В. – доктор фізико-математичних наук, професор, завідувач кафедри фізики та методики навчання фізики Бердянського державного педагогічного університету.

Лазаренко А. С. – кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри фізики та методики навчання фізики Бердянського державного педагогічного університету.

Зикова К. М., Дяденчук А. Ф., Шишкін Г. О.

З 60 Електрика та магнетизм. Оптика. Атомна та ядерна фізика : збірник якісних задач. Мелітополь : ТОВ «Колор Принт», 2021. 52 с.

У посібнику наведено перелік запитань та теоретичних завдань за основними темами розділів «Електрика та магнетизм», «Оптика» та «Атомна і ядерна фізика». Особливу увагу приділено розкриттю фізичного змісту основних законів, явищ і понять. До посібника включено деякі завдання із задачників середньої школи, а також ряд завдань, методично цікавих і доступних для учнів, із збірок для вищої школи.

Посібник призначено для студентів інженерно-технічних спеціальностей при підготовці до практичних занять, а також може бути корисним для студентів-фізиків педагогічних вузів.

Збірник може бути використаний в школах з поглибленим вивченням фізики, на факультативних заняттях, в закладах позашкільної освіти, при підготовці до написання контрольних робіт для участі в конкурсі-захисті учнівських робіт МАН, а також слухачами підготовчих відділень, абітурієнтами та особами, які самостійно готуються до вступу до закладів вищої освіти.

© Зикова К. М., Дяденчук А. Ф.,
Шишкін Г. О., 2021

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ I ЕЛЕКТРИКА ТА МАГНЕТИЗМ.....	5
1.1. Закон Кулона	5
1.2. Напруженість поля. Робота сил електричного поля. Потенціал.....	6
1.3. Електроємність. Конденсатори.....	9
1.4. Сила струму. Закон Ома для ділянки кола.....	12
1.5. Послідовне і паралельне з'єднання провідників	13
1.6. Закон Ома для всього ланцюга. З'єднання елементів у батареї.....	14
1.7. Робота і потужність струму. Теплова дія струму	15
1.8. Струм у різних середовищах	15
1.9. Електромагнетизм. Електромагнітна індукція	17
1.10. Змінний струм. Електромагнітні коливання і хвилі.....	23
РОЗДІЛ II ОПТИКА	27
2.1. Елементи геометричної оптики.....	27
2.2. Оптичні системи та прилади.....	32
2.3. Хвильова оптика	35
2.4. Квантова оптика.....	40
РОЗДІЛ III АТОМНА ТА ЯДЕРНА ФІЗИКА	43
3.1. Фізика атома	43
3.2. Ядерна фізика. Фізика елементарних часток.....	45
3.3. Атомна та ядерна фізика і людина.....	48
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ТА РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	49

ВСТУП

Рішення якісних завдань сприяє здійсненню дидактичного принципу єдності теорії і практики в процесі навчання фізики. Якісні задачі з виробничим змістом знайомлять учнів з технікою, розширюють їх кругозір, є одним із засобів підготовки студентів до практичної діяльності. Використання якісних задач у навчальному процесі сприяє більш глибокому розумінню фізичних теорій, формуванню правильних фізичних уявлень, отже, попереджає формалізм в знаннях учнів.

Даний посібник являє собою збірник якісних задач з фізики, який складається з трьох частин. Перша частина містить перелік запитань та теоретичних завдань за основними темами розділу «Електрика та магнетизм». У другому розділі подано запитання та завдання з «Оптики», у третьому – з «Атомної та ядерної фізики» – особливу увагу приділено розкриттю фізичного змісту основних законів, явищ і понять.

До посібника включено деякі завдання із задачників середньої школи, а також ряд завдань, методично цікавих і доступних для учнів, із збірок для вищої школи.

Посібник призначено для студентів інженерно-технічних спеціальностей при підготовці до практичних занять, а також може бути корисним для студентів-фізиків педагогічних вузів.

Збірник може бути використаний в школах з поглибленим вивченням фізики, на факультативних заняттях, в закладах позашкільної освіти, при підготовці до написання контрольних робіт для участі в конкурсі-захисті учнівських робіт МАН, а також слухачами підготовчих відділень вузів, абітурієнтами та особами, які самостійно готуються до вступу до закладів вищої освіти.

Зміст посібника відповідає програмі курсу фізики ЗВО.

Матеріали посібника апробовано у навчальному процесі під час проведення практичних і семінарських занять, заліків на факультеті фізико-математичної, комп'ютерної та технологічної освіти.

РОЗДІЛ І

ЕЛЕКТРИКА ТА МАГНЕТИЗМ

1.1. Закон Кулона

1.1.1. Як за допомогою негативно зарядженого провідника, не змінюючи його заряду, зарядити інший провідник позитивно? зарядити два провідника: один позитивно, інший негативно?

1.1.2. Як отримати на двох довільних порожніх ізольованих провідниках заряди, рівні за величиною і знаком?

1.1.3. До кульки зарядженого електроскопа підносять, не торкаючись її, незаряджене металеве тіло. Як змінюється відхилення листочків? Що буде, якщо піднести до зарядженої кульки шматок скла?

1.1.4. Позитивно заряджене тіло притягує підвішений на нитці легкий кульовий провідник. Чи можна зробити висновок, що провідник заряджений негативно?

1.1.5. Позитивно заряджена скляна паличка відштовхує підвішене на нитці тіло. Чи означає це, що тіло заряджене позитивно?

1.1.6. Чому дві різнойменно заряджені металеві кулі взаємодіють одна з одною з більшою силою, ніж заряджені однойменно (при всіх інших однакових умовах)? Рішення поясніть кресленнями. Чи можливо, щоб два однойменно заряджених провідники притягувалися?

1.1.7. Дві різнойменно заряджені кульки знаходяться на деякій відстані одна від одної. Між ними розташовують скляний стрижень. Як зміниться сила їх взаємодії?

1.1.8. Яке чисельне значення матиме коефіцієнт пропорційності в законі Кулона, якщо кількість електрики виражати в кулонах, силу взаємодії – в ньютонках, а відстань – в метрах?

1.1.9. Три однакових однойменних заряди розташовані у вершинах рівностороннього трикутника. Який заряд q_i потрібно помістити в центрі цього трикутника, щоб результуюча сила, що діє на кожен заряд, дорівнювала нулю?

1.1.10. У центр квадрата, у вершинах якого знаходяться заряди q , помістили негативний заряд. Яка повинна бути величина цього заряду, щоб система перебувала в рівновазі? Чи буде рівновага стійкою?

1.1.11. Дві металеві кулі мають рівні за величиною заряди. Величина сили їх взаємодії залежить від того, чи будуть заряди однойменними або різнойменними? Відстань між центрами куль в обох випадках однакова.

1.1.12. Чи можуть два однойменно заряджених тіла притягуватися?

1.1.13. Чи може точковий заряд перебувати в стані стійкої рівноваги під дією тільки кулонівських сил?

1.1.14. Чому птахи злітають із дроту високої напруги, коли включають напругу?

1.1.15. Яким чином заряджений провідник може віддати весь свій заряд іншому ізольованому провіднику?

Підписано до друку 20.04.2020 р. Формат 60x90/16. Умовн. друк. арк. 3,25.
Папір SAVE. Гарнітура Таймс 10. Друк різогр. Зам. № 90. Наклад 50 пр.
Надруковано ФОП Силаєва О.В.
Свідоцтво №2 101 017 0000 003490 від 14.07.1997р.
72312, Запорізька обл., м. Мелітополь, вул. Університетська, 44/7.
Тел. (097) 887-66-01.